Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

ШИНАРДИ, 28 март № 36 (4361). Мах 2 кеп.

СЕРДАЛО

(«Свет»)

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІай обкома Нохч-ГІалгІай АССР Лахкехьарча Советен Министрий Советен орган.
Орган Чечено-Ингушского обкома Коммунистической партии Советского Союза, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР.

АРАДУВЛ 1923 ШЕРА ДЕНЗ

НОХЧ-ГІАЛГІАЙЧЕ ЮБИЛЕЙНИ 50 вахте

Республика кхашка

Біаьстн ьаннай Нохч - ГІалгІайчен колхозийн совхозийн кхашка. Механизаторашца шовзткъ трактораш кхашна дІайнйаг, біаьстан юхье юв культураш дІаюьш да. Ачхой - Мартана, Грозненски, Суннженски, Наурски, Урус - Мартана, Шелковской районий бахьанашца.

Цу цхьан ханна механизаторашца шоррачу фронтах кийчу шерара севкла, хьажкІаш, кхьйолла культураш діаюьрйолла льатташ.

Кхашка къахьеграшца дикхаран тІаккъа гонтара тІара 20 центнера кІезигагІа доацаш плат, 12 центнера кІезигагІа доацаш генараш, 200 центнерал кІезигагІа йоацаш шекара, сеевкла, 150 центнерал кІезигагІа доацаш бьыдадаран чуда.

Уж - дикхаран кхочачашдара кхашка къахьогаш мел барашш шеай них тІабохийта боза лоацаш ча ханшиен ланхача безранен бакхаш чакхдохра.

Юбилейни шера біаьстан дагиз — ньлта ледадара культура лекхьар.

МИШТА КХОАЧАШДУ ЮБИЛЕЙНИ ШЕРАРА ДЕКХАРАШ?

ХЬАЙБАШ ЛЕЛАДЕРИЙ ТОЛАМАШ

Керттеччa дакъе хьакхарч лелаю боахам да тхаьбар, далле а хьакхарч лелаярал совгІа доахьы а леладу оахх. Хіанз тха боахаме пийтта эзар хьакха я, царех яхкарашш пйс біаь я, доахан 1.5 эзар да, царех дахкараш — 623. Шин шурий-товарйн ферме дийкъал боахама дерригА доахьан, хІаьла хьакхарч кхоаЛагІча отделене лелаю. Уж юбилейни шера доккха дале а, кхочачашде иэз кхоачаргбола декхараш латт хьайбаш леладераша хьахьаннка. ПЛанах паччахьалхенга 625 тонн дуьхь, 830 тонн шура йоькка декхарийла да тхо. Хьайбаш леладераш тІаЛІацаш, паччахьалхенга хьайбаш продукташ ЛІаЬбоа мах лоха хилийта. Цуо совгІа дерригА ЛаЛаьшнаь доакъаьр хьайбаш ЛІаЬбоа мах лоха хилийта. Цуо совгІа дерригА ЛаЛаьшнаь доакъаьр хьайбаш ЛаЬоакхаргдолча хьатІаьаьлдар. Цу гІулакхо а гІо цо хьайбаш продукташ ЛІаЬоа мах лохбе.

Мишта, кхочачашду хьайбаш леладераша шоай декхараш ушт шера хьакхарча квартале, оІа хьаЬнинаьр? Хьайбаш леладера боахам дегІаЬоаЛабара, боккхача лоарХіаме да доакъаьра-база тешшаме чІоаГІа хилар. Из ика кхета а деш, кхоаЛам хиллал доакъаьр ЛаЛаьшЛьлар оаха: йоа— 100 процент, силос — 130, концентраташ — 90, ча — 100 процент, мишта кхы доакъаьрашш ДерригА доакъаьр тхоий кхашкара ЛаЛаьшЛь хилерах, хьайбаш леладерий йиш хул хьайбаш продукташка ЛІаЬоа мах лоха хилийта. Цуо совгІа дерригА ЛаЛаьшЛь доакъаьр хьайбаш ЛаЬоакхаргдолча хьатІаьаьлдар. Цу гІулакхо а гІо цо хьайбаш продукташ йоХкара шера ЛаЛаьшЛь ЛаЬоа мах лохбе.

Мишта, кхоачашду хьайбаш леладераша шоай декхараш ушт шера хьакхарча квартале, оІа хьаЬнинаьр? Хьайбаш леладера боахам дегІаЬоаЛабара, боккхача лоарХіаме да доакъаьра-база тешшаме чІоаГІа хилар. Из ика кхета а деш, кхоаЛам хиллал доакъаьр ЛаЛаьшЛь оаха: йоа— 100 процент, силос — 130, концентраташ — 90, ча — 100 процент, мишта кхы доакъаьрашш ДерригА доакъаьр тхоий кхашкара ЛаЛаьшЛь хилерах, хьайбаш леладерий йиш хул хьайбаш продукташ йоХкара шера ЛаЛаьшЛь паччахьалхенга хьайбаш продукташ йоХкара шера план йоХкарчашнаьр, план кхоачаргбола декхараш латт хьайбаш леладераша хьахьаннка. ПЛанах паччахьалхенга 625 тонн дуьхь, 830 тонн шура йоькка декхарийла да тхо. Хьайбаш леладераш тІаЛІацаш,

Советскии Іаьдала 50 шу дизарга

Хіара дено гаргадуг вай советски халкъ дезача цІейна — Сийлахь-йоккъча Октябрьски революцие 50 шу дузача денна. Тахан оаха кепа тохача «Кагирхой оагІо» тіа газет дешаранга кордаоагІаргда дІадахача сийлахьча шерашка а тахан а кагирхошта карагІдьаннача сийлен гІулаккех дувцараш.

СОВЕТСКИ ІАЬДАЛ ОТТАДЕШ

Шовзткъе ворхІ шу хьалха, 1920-ча шера, большевикий парте хьалхлена, лирача тІемашка белогвардейцийн бандаш эша а ях дийнан хурглаш Советски Іаьдал чІоагІдир Гроз-перча революционни пролетариат. Контрреволюцина дузьларча ну кьлъача тІем тІа хьинаре а денале а дахьа дьлдар йоккьлаш ваг кагирхошта.

Грозне Советски Іаьдал этта дьлачІа, кхы ца говш вІашагІеллар комсомол. Из дар хала а низкъала а хинна 1920-гІа шу. Шиз хезаа болча Нохч - ГІалгІайчен революционераша Н. Гикало, А. Шерипова, П. Ахриева, ништа кхьчар вІашагІьхьча партиаьнсен отрядаш кегаьнен ваг-дахехи Нохч - ГІалгІайче цІенъеш яр.

Шовзй боккхагІа боаха вежарашца — эрсий, нохчий, ГІалгІай партизанаша цхьана Нохч - ГІалгІайчен кагирхой а боккха лоарХІам болаш хилар Советски Іаьдал оттадара а чІоагІдара а лоаттабеча кьовсаме.

Іалъмате халача хьалькъа болх бе бешан дар цу хана комсомольаш, цхьабакъда, нохчашен, ГІалгІашен, эрсашен (из грозненски пролетариат яр) цкъера доттагІаш вонаьн геттара чІоагІа дар. ТІаьхьа 1918—1920 шерашка контрреволюции белогвардейцийнен эша а яь толам баьккхар, цул тІехьагІа хоадам бен бола низ а хинна дІаэттар на доттагІаш дар.

Советски Іаьдал эттача шерашка халача хана эрсий большевикаша хьаяь Нохч - ГІалгІайчен комсомол дешал волаш а, турпалг кьовсам лоаттабеш а хиннай Советски Іаьдал чІоагІдара тІехьа. Из бакъдеш дуккха масалаш да.

Моцал хиннача шерашка кулакашен базархошен Іоадьалдар дуккха ялат, хІаьта шоай кулагаша, шоай хьанарца из ялат хьалхледа ях мотала боШ бар. Фуниагіа хІа ма йайна дагалаттача РКСМ ІІІ съезде Владимир Ильич Ленина кьамаьл дир. Коммунизм Іемае, коммунизм хьалъе, аьнна, декхар оттадир В. И. Ленина комсомола хьалхашка. Алхха книжкаш тІара, коммунистически брошюраш тІара Іемаьл ца Іеш, кьаьгаьмца дакъа а лоаЛаш, коммунистически мораль шоай ахетам чу чІоагІ а еш, коммунизм гар Іомаьра тІахьийхар цо кагирхой.

Цо цу хана яьхаЛ: «Що та коммунизм хьалъе еаращ а коммунизме дахьа дезарашца а, що 15 шу дьлина кагий нахи мехкарийн. Из декхар вохачІандара лоаттабу кьовсам — вай вахара маІан».

Цу хана вай гобалькъа моастагІий а болаш, моастагІашта юкъе дахар. Ленина дах исторически кьамаьл Іхана а кьонача тІехьен вахарен кьовсамен программа я.

Кьахьегамцен дешарцен дьхьана коммунистически идейность хургІойла кхетамца кхеде. Беза новкъостий комсомоле, хІаьта цу тайпара ненгам балгара лоарХІамера дакъа да революционни тралицина, партен комсомолан хьалха дІаьхьана ТаларчА сийлаьхьа революционни хьокхамашца цаРна луш бола кхетам. ←

Саид НАЗАЛИЕВ,
20-ча шерашка комсомольсан болхло хинна пІерсональни пенсийнер.

«КОМСОМОЛЬСКИ ПРОЖЕКТОРА»

БАЛХАН

Колхозашка, совхозашка, промышленносте, халкъа боахама гІулаккашца тІаьхьожам лоаттабеш 800 соагІа комсомолен ва.

«Комсомольски прожектора» бахача кулгаллара комсомола райониг комитете, 11 сег юкъе а волаш, «Комсомольски прожектора» штаб дІаьхьаГІеллай. Цу штабо кулгалду кхьхьанарца «КП» группай балхха.

Дика гІулаккаш ду тІа районе прожектористаша. Дукхагіа йолча колхозашка вІашагІа а ехка, болх беш я «Комсомольски прожектора» отрядаш.

Партийин организацийн хьинаре гІонча я «Комсомольски прожектора». Предприятийн учреждениийн болх-ца кхочамбоаларан дІадахара, бюократизм, волокита, очкохитаРельство дІаяккхара, социалистически долахьенна массе тайпара деча зулламаша кхочам лоаттабу ш.

«Сунжанефта» НПУ комсомольашкен кагирхойтен юкъе кІеанга балгаш мехкадьтен мехдаьнта продукция кхоара кьовсам лоаттабераш.

1966 шера 28 рационализаторски предложени еннай цар, хІаьта цареХ 22 производственна юкьейкьай. Дикагіа бола рационализаторашца ба, масаРна, Пинченко, Петрученко, кьаьгаьгІа. Шовзй болх дика бен хилар хьаьхьа. Ленина цІерагІга колхоза, «Сунжанефта» НПУ, «Поберда» кхоа, Кирова цІерагІга колхозий, кхоа «Комсомольски прожектораш». Цу болхаьнгІ кулгаллоша чІоагІа разза хинна бувш прожектористаш. Ворхі гаса латташ я Ленина цІерагІга колхозе, «Комсомольски прожектор». Штабо начальник ва хьинар дола комсомолец Элишиев Супьян. Дерригача доахьошка тоташ я. Прожектористийн ворхІ ва «Молотеевск», «Боевой готовность», пенгаетеГІ, «Комсомольски прожектора» окнох.

ІІхьаьхьаГІа, «КП» балхаца хІанз я кхочамбоаларан да. «КП» ерриг штабашн ки хІана а хьалха тІаьжожам ка комсомолашца аЬХХа бувзаш лоаттабеш, массаза я хилар колхозий, предприятий кулгаллоша «КП» сигналаш теркаьлцеш. Уж тайна кхочамбоаларан болх деча хаша хьаГІчаьлдо. Из дола хІаьна терка а еш, комсомольашен кагирхойен шоай дерригА ниЗаш ІІалохийт халха тІаьжожамца цхьана хІана а тІехьа тІа балха тІа дола дола кхочамбоаларан ДІадахара.

«КП» дерригА гІулаХхаш комсомольийн кагирхойн шеррана инициативаьен самодеятельностаьен аЬХХа бувзам а болаш чаьхлоахаш да. «КП» группашкара, поташкара, отрядашкара, штабашкара болх — сийлахьен бекТокхамен общественни гІулаХх.

А. ИСМАИЛОВ,
ВЛКСМ Сунженски райкома инструктор.

СИЙЛАХЬЧА ИСТОРЕ ОАГІОШ

Грозне комсомольски организацие историе чу теттарга доккхача мІаЛне гІулаХх а хинна ІІаЬттар 1930-ча шера ПОЬХ бутт чаьхлоаллин вай парте XVI съезда, ВЛКСМ ІХ съезда, «Грознефта» болх бе йоллаЛийта ИТТ ну дизарга сийна ВІаШТІехьБаьккха «Таьрза дошуш бахьанцера болам». ВЛКСМ Нохчий аЬкома бирор решение тІа за ХІа тайтара дешаш: «Іаьржа дошуш бахьанцерга болама хьаьжъхьара лоарХІамерІана болх кхоачаШбара тІаьхьелаЬа Грознера дуккха комсомольашен, шерра Іоаржайойла паьХа инициатива, социалистически аьХХа, ударничество, иэина болх бе ханачагІ а парте хьалхашка оттаЛа лелаЬрашн кхочашше магар - ламагар а тІаЬНна техьаранн бесаЛьЬьча чІепрориятешн чаьхтьхарга хьежжа ІІаьржа лоарХІамера ДІахаЛІатаЬа кулгаллохошка. 5-ча июле пленум гулйойла... промфинплан кхочашъарен мехкаьЬта промышленность дегІаЬйоаЛІара перспективийн хьаьжъча Грознефта директора доклад а оттаеш».

Пуша цхьана Пленумо тІаийНар ерригача партийин, комсомольски, профессиональн, боЬкъа организацешка, берригача маІа а кхал а болча болхлошка, кхыча къаьхьегамтошка дьхьайкарал. Цу ВЛКСМ-ІІ тІа йоахар: «Комсомольски ячейкаШн хІара комсомолеци! Іаьржа дошуш бахьанцера болам вІашагІболлара хьаьжъхьа дохкха декхар йоаЛта тІа а ийца социалистически производства организаторийн хьалхарча мугІарашца отта, шоай инициативе йоЛаш ЬІна... Профсоюзанен боХаний кулгаллошцен цхьана дегІаЬкхуЬла ЬаьбЬрехьарца ЬаьбЬрехьарца тІехьа... Ленински комсомола ІХ Ерригеозин съезда ВОаШТІаЬ ДаьхьІа мехкаЬта продукцийнарца ЬаьбЬрехьарца ДІаЬхьелаЬа Грознера дуккха комсомольашен, шерра Іоаржайойла паьХа инициатива, социалистически аьХХа, ударничество, иэина болх бе ханачагІ а парте хьалхашка оттаЛа лелаЬрашн кхочашше магар - ламагар а тІаЬНна техьаранн бесаЛьЬьча чІепрориятешн чаьхтьхарга хьежжа ІІаьржа лоарХІамера ДІахаЛІатаЬа кулгаллохошка. 5-ча июле пленум гулйойла... промфинплан кхочашъарен мехкаьЬта промышленность дегІаЬйоаЛІара перспективийн хьаьжъчА Грознефта директора доклад а оттаеш».

Пуша цхьана Пленумо тІаийНар ерригача партийин, комсомольски, профессиональн, боЬкъа организацешка, берригача маІа а кхал а болча болхлошка, кхыча къаьхьегамтошка дьхьайкарал. Цу ВЛКСМ-ІІ тІа йоахар: «Комсомольски ячейкаШн хІара комсомолеци! Іаьржа дошуш бахьанцера болам ВІаШагІболлара

Ух деношка Советски хьаЧа юрта советски района мехкарийн хьалхара конференци хилар. Шоай вахарах а хьалхашка латтача декхарех а лаЬца чаьмаьлаш дир мехкаьнца.

СУРТА ТІА: конференце хиннарш (ьаьрехьара аьттехьа) хьалхарча мугІар тІа Л. Дизанбеева, Л. Зубко, Н. Якутина, Шоллагіча мугІар тІа А. Узуева, Т. Магомадова, Л. Гайсумова, М. Гуговея.

С.-Э. Шахидова сурт.

КОМСОМОЛА ТАХАНАРА ДИ

Кагирхой таханара дерригА гІулаХхаш, пар ерригА планаш Октября 50 шу дизарга хеталь я. Пятилетка хьалхара шу ДІадолаЬушехь а боллабелар районера кагирхой цу юбилейна кьхьегамца совгІаташ кийчде.

ХьажжІий, шекара спецца, гуЬалха лучча кІи, гидуарчІ 6420 гектара лаЬча 22 комсомольско-кагирхой звенонг дика камаьхьал а йоаЛаш тоаЬна чаьхлаьхьхар районе пятилетка хьалхара шу. Цу звеношка болх бен 84 кьона механизатор пар, царех комсомольаш — 47 ГІ.

Сийлаьь-боккхача Октября сийна социалистически аьхьа а яьнна, кагирхой лухкача коллективаша дика хьокхамаш заьхал. Масала, Грозненски шурпт совхоза механизированни звено звеньевой медча ши. Радуева 57 гектарах хІаРане тІара 250 центнер мешана свекла кхеЬйр. Цу ГуЬалха ТІаьйсолгар пуи новкъостА комсомолка Ислаев Султана кулгаллеш йоЛа звено а: ухьаза 75 гІеТтарах хІаРане тІара 246 центнер яьькъар.

ХьайбаШ лелаЬеча а ялаташ кхеЬеча а наьха ювкъе кІеанга бан РайОне беча балха шоашкара хьокхам тоЛа кагирхой.

ХьайбаШ лелаЬеча кагирхой кьхьегамца гІулаХхаШта юкъе хьалхарча моттигге латт ЬоаЛ тіа лоЬка барах Ленина орден енна йоЛа комсомолка Амаева Аминат.

Районе комсомольски организацей хІетара декхар а Октября изеЛа чаьхЛоаЛча, пантеГ хьалЬеЬ ПаЬнна ЬоаЛаШна тІехьа лоаттабеча кьовсаме тІара кагирхошта ЛостаМ а теЛаш хьалха латтилгА. ВаШ лекхаЬаш кьоаГгаЬ белгаЛаЬ парте XXIII съездо. Уж лекхаЬаш кхоачІаШа хьалхьхьар ВЛКСМ XV съезде. ХІанДелеЬа а ЬухьА БалхаШ ЬаьнкъаШ ЬаьхьхьаР

ГУРАХЬА ДИЙНАЧА ЯЛАТАШТА — ДИКА ГIУЛАКХ

Октябра 50 шу дизарга сийна тIаийна лекхаран толаме кхоачашкара дола кертера хьал да еррачиа юрт боахама культурай, эстара хьалхара арганна хьалг, лаьхьа хьувкъан кхебара.

Нохч-ГIалгIайчен дахьаьжа дерзеш чудаьхьа алатий боахам юрт кертера лакхе белгалдаьд вайна кертера йола культура — гурахьа ца кIин дукъовлаьнна.

Хьалхалатта боахамца цIен хаштта толамин лаьхьа алатий, къаьстта а гурахьа дуьна кIин, да кха хьувкъан кхебара лаьхьа. «Победа» ятаха Сунженски колхоз Грозненски штрий совхозе, Гудермес района боахамашка, дукхаьна кхечаьхьа уьш масеран эстре вешшта алатий юьхьера хьувкъан гехтара тIара 22—25 центнераг дIаьчаьхьа, ца лаьхьа гурахьа дуьна кIин хьувкъан — 25—28 центнераг. Начкъа-хьалхен дикагIа дуьна фуи сорташ кхедеча участка — Сунженски хий дехьаьна — алатий хьувкъан уьх тIехьаьрча 5 шера 43,7 центнер хIлар, ту лаьхьа 1966 шера — 44,9 центнер гехтара тIара. Сортах доза фу кхеденна Наурски участко (хий да лекхача) цу шерашка юьхьера лаьрхIеча 24,3 центнер ньаьхьай тIара гехтара тIара, ну лаьхьа 1966 шера — 30,2 центнер. Уьш толамаш лькьад дуьхьал агротехника боахам лаьхьа хIаьрган кхаьхьаг нийса вашIтIекьбаккаран бахьан долаш.

Из опыт эстара шерагIа тайнара юьхьанца боагIаш ду.

Ду це деза, тIаьккха, 1967 шера лаьхьа хьувкъан кхебедта Iалашъяра?

Цу хаттара стандартин цхьа эсон хила йиш йолаш дац. Ялатий лаьхьа хьувкъан кхебаран цуьн лиьхал лаьхьарен мероприятеш уьттаеш а чаьхьйна а еза хIара хьалхенача участке, гурахьа цуьн алаташ гурахьа дена дегIаьлхаьрен пан Iалаьхьарген хьежжа а хьаьта нийца лаьттан-кIанматчеркин хьалашкен хий дехка йиш хилара торонашкен хьежжа а.

Поьхьорка эстара Iалодалу дIаийннача алаташ дена хода гIулакх. Поьхьорка лиьна чаьхьйарга яьна хьаьта лаьхьа кхоачашбеллаш тIуьна хилар. Начкъа санна поьхьорка е хьелойн, тIаьккха из доаькъаьннача лаьхьта а йойй, цуьн эффективность лоьлу.

Хий дехьаьчен гурахьа дийннача алаташ кхоачашбеллаш тIоьлаш хуьна лоьмашца юьхьера дерзийача лаьтташка эмгахIа хила реда азотни фосфорни поьхьорка боарамаш — хIара гехтара 1,5— центнераг кхачаьнна аммиачни селитран 1—1,5 центнераг кхачаьнна суперфосфатен. Начкъа санна удобренин гурахьа алаташ Iалеле дена тайсаг ца, поьхьорка боарамаш лоьле дегIаьнна тIе семитра 1—1,2 центнераг суперфосфата — 1 центнераг кхачаьнна.

Лаьхьа белгалдаь поьхьорка боарамаш лоьмашца юьхьера зенен хий дехьаьчен лаьтташкен тесса деза кхаьг, дика тIаьдIаьгIа алаташ санна, иштта нийлачу, аьала тIаьдIаьгIа алаташ а. Хьалхара тайна мотти нийсаьлча, лаьттанаьра хьувца алатийн йоьаьгIа эшаш йоьа хьоаьнат Iалаьргьен цIа, шоллагIаьн нийсаьлча — чоаргIаьгIа ца. Алатийн а дегIаьдIаьгIа кIат, хьаьта а дукъ аьттуо барглА хьувкъан лаьхьара.

Цига поьхьорка е еза хIара тесаг лоьрхIеш 0,8 центнер аммиачни селитран 1—2 центнер суперфосфатен а тессаш. Фосфорни удобренеш лукха тесса еза хIара майан да карбонаташ лаьттанца дукха хилар; хьаьта карбонаташ, хьаьш мазарра, лаьттанаьрча тIаьмаьлнийн фосфаташ сийна хIа а техе, хи ну ишоийнаьца чу йоахаш чоаргIаьн фосфор. Цуьхьа, суперфосфат кхиметтеш гурахьа дена тессаш хиннаьле а, поьхьорка еча хьаьг а тессаш бола цуьн боарам тар ма ду кIезиг да балийта гIерта реда.

Шаьрача арен зоне, бIаьсте чаьхьйалаш — аьхка хIаьдалуьу цIа ца шера хIара хилан аьмна йоьхьаг хуьлин долча Поьмарий йийьхьча лаьтташка, поьхьорка хьисаьне

КХОАНЕНАХ БІУБЕННА

СИРЛАХЬ - БОККХАЧА Октябра 50 шу дуза ди гарга кхоачаш латтача хана чІоаГІа ЙохкаМе 6я Октябро кхеллача вай Нохч - ГІалГІайн театро ХьаБена яьнъ. Профессиональ искусство литературе ца хилярл совнаГІа, кхьметтел шоай йоазув а доаязш хиннача нохчашткг ГІалГІаЙнгА Октябрьски революци хиллехьа ЙІаЙ лата доХа а йиш ший шоай хьамай театр хург ма дий, аьнна.

1931 шу. Партийнин советский организацей решенех нохчий театральн студи вІашГІЕЬЛАЬГІ ца ГІулаХ хьаштдолаш болча кагирхоех. Директор Йидаров вар, режиссер — Туганов. Студе аттарг хьалхара доаькъоихоша — А. Мусаев, З. Исмоков, А. Ташчхьажиевас, Ш. Катермазова, И. Ибрагимова, Х. Мусаева хьалхара шин спектакль оттаййр: Д. Шемшонов «Лабик - ХьажеГа», «ШеГІ. Монсумъ».

Йоккхийча спектаклех совнаГІа концертан а уттаЛорта театро. Райочашка а ухаш, дуккха балхаш дора артистий боиГалорш.

Июль 1933 шу. Шин шерг дийца а дийца, говзал лаХ а яь, Кьлбдеса Кавказе дьалтача гражданскин тІема эстаНа С. Бадуева «ПІе чІоаГІаЛе» яха дипломий спектакль ТІе-таю театро. Іаламате дика камахьл а йоалаш.

Цу хана Мальсагов Озирхойга хьалхаде а йолаш болх беш яь ГІалГІайн студа а. 1934 шу шерг ДІаХьайтар ваннай театрах. Хьалхлар Нохч - ГІалГІай Паччахьалхьлен драматически театр. 1934-ча шерга ерахьа вай театра тІетІа шерстер вІайар Рустаевс пІерзайна Гроэнн-ски театро. Цо шин шера лаьрхьа студи хьаБийлар. Шоашца цхи хьалсаг а йолаш 23 саг ТІоЛлес деша вахар вай республикаца.

Вошаш дозна Груэ Іаламате чІоаГІа йоакхо йир нохчийн ГІалГІайн студе. Мех бовашш чуЛе цІенош делар берриГІаца студийашта. ТІадуха барзкъа дозна. Цу сонГІа ГІроэнерга степенцин ухар цаРна.

Грозне юхебисчча актераша а режиссераса А. Чхартишвилера хьалхаде а йолаш дукха болх бор. ВІашта 4 спектакль оттайр цар: С. Шаншашвилес «Амзор», С. Бадуева «Дошо Іам». «Лаьбе саг боалаяр», «Жа Іуна деладе» яха пьесаш.

С. Бадуевгара пІеЛолаЛуш я нохчий драматурги. Мах бах варгвоаш дукха беркат дьаннад цунах вайнаьха театр деГІаЛоаладара дьаькъе. Дьинах а Іадатех а юхедисчча воча ГІулаХкашна лоатабеча хьовсама ГІо ший, кулланнин нер хьалхаройн эрителлатта Іаламате чІоаГІа гоамбеш, ца классови моастагІашта духьала лира кьовсам лоатабара хьалоГаЙнЙ тІаьхьехш и С. Бадуева пьесни.

Ха а ина а ца кьовсам, театра коллектив ший балха кхьаьгаш хилаЛе, партийнин советский организацеш да лаьмнаш йохьхо. ПІе, дукхаЛлаьстаЛ ешш хиларо Іаламдир театр сихха творчеси деГІаЛоаГІилла. Мехкарча кьамий театрай фестивале дакъа лаца ца хьийкар вай театр 1935-ча шерга.

1938 шу. Эрсий театра Горбьшина болча деателлаца кулгал а деш, Московски театральни институт чохх а яьхьга вайнаьха театре болх бе ВІашагІа этарга хьалхара нохчий режиссер Батхуьхев ХІарун. Эрсий искусства говзаЛчаьна А. И. Александровен. Э. А. Беричидзен дакъа а лоаЛоаш. Батхуьхев чухана хьаЛо башха-дика спектакль «Майра Кіикала».

Укхаза кхьаьста белгалдаккха лоа сона Нохч - ГІалГІай театр деГІаЛоаладара эрсий говзаЛчаьна искусство доккха маЛан долаш хилар. Эрсий театральни культура виналлаш новкъостаЛ дир кьонача режиссера Батхуьхева а, по ихьхьапара ГІаЛеш оттаГІеча хана. ТІе-тоаю ГІаЛоаГІа 1938-ча шера Московски театральни институте Нохч - ГІалГІайнен студе эрсий театра боккхача говзаЛчаьна Іамалхин хилар хІаЛ хьаькъа артистан болх В. Татаев, А. Хамидов. Заслуженни артисткаш Х. Мустапаева, Х. Хаьшшева, Х. Шапшо, ишта кхьмбарш.

1939-ча шера вай театра эрриг коллектив, цу гІулаХа ІаьЛалоп шоРтта ахча а хийца. Москве яхар эрсий театра карагІадьйна хІаманн доаза а йоаЛ профессиональ говзаЛчаьна Іамалхин хилар хІаЛ хьаькъа артистан болх В. Татаев, А. Хамидов. Заслуженни артисткаш Х. Мустапаева, Х. Хаьшшева, Х. Шапшо, ишта кхьмбарш.

1939-ча шера вай театра эррига коллектив, цу гІулаХа ІаьЛалоп шоРтта ахча а хийца. Москве яхар эрсий театра карагІадьйна хІаманн доаза а йоаЛ профессиональ говзаЛчаьна Іамалхин хилар хІаЛ хьаькъа артистан болх В. Татаев, А. Хамидов. Заслуженни артисткаш Х. Мустапаева, Х. Хаьшшева, Х. Шапшо, ишта кхьмбарш.

1939-ча шера вай театра эррига коллектив, цу гІулаХа ІаьЛалоп шоРтта ахча а хийца. Москве яхар эрсий театра карагІадьйна хІаманн доаза а йоаЛ профессиональ говзаЛчаьна Іамалхин хилар хІаЛ хьаькъа артистан болх В. Татаев, А. Хамидов. Заслуженни артисткаш Х. Мустапаева, Х. Хаьшшева, Х. Шапшо, ишта кхьмбарш.

Ешаьнна, ший ТІе-тоаю ГІаЛоаГІа ешаьнна Іамалхин хилар. Цо ешаьнна ГІулаХа Г